

HØJBJERRE BRAUER SCHULTZ

Brug og omfang af virksomhedspraktik i detailbranchen

JUNI 2019

Indholdsfortegnelse

Indledning	03
Hovedkonklusioner og perspektiver	04
Omfang og brug af virksomhedspraktik i detailbranchen	06
Konkrete erfaringer med virksomhedspraktik i detailbranchen	15
Metode og data	22

Indledning

Det går godt med beskæftigelsen i Danmark og økonomien har det godt. Derfor er det nu de gode tider skal bruges til at få alle med i opsvinget. I den sammenhæng kan virksomhedspraktik være en af de indsatser, der skal tages i brug.

Her kan man konstatere, at virksomhedspraktik for ledige bliver brugt i højere grad end tidligere. Det er derfor interessant at se helt konkret på ordningens omfang og brug for at opnå viden om, hvordan både den virksomhedsrettede indsats fungerer, men også, hvordan medarbejderne og virksomhederne oplever ordningen.

Fagforeningen HK har bl.a. derfor bedt konsulentfirmaet Højbjerg Brauer Schultz om at undersøge virksomhedspraktik for ledige nærmere.

I første kapitel vil vi beskrive omfanget og brugen ved hjælp af forskellige statistiske datakilder. Kapitlet giver en grundig beskrivelse af, hvad der karakteriserer dem, som er i virksomhedspraktik i detailbranchen, og hvordan ordningen bruges, fx i form af forlængede forløb.

I andet kapitel vil vi gå mere i dybden og undersøge, hvilke konkrete erfaringer HK Handels medlemmer har med virksomhedspraktik – både på deres egen arbejdsplads, men også ud fra egne erfaringer med at være i ordningen.

Hvad er virksomhedspraktik?

Virksomhedspraktik er en form for beskæftigelses-aktivering, som skal hjælpe personer, som er ledige, med at komme tættere på arbejdsmarkedet. Formålet med en virksomhedspraktik er at afdække eller optræne en persons faglige, sociale eller sproglige kompetencer samt at afklare beskæftigelsesmål. For personer, der modtager uddannelseshjælp, kan virksomhedspraktik bruges som led i den uddannelsesrettede indsats

Man kan både komme i virksomhedspraktik i den offentlige sektor eller i private virksomheder.

01 Konklusioner og perspektiver

Hovedkonklusioner

- Virksomhedspraktik udgør en stigende andel af alle aktiveringsforløb, samtidigt med at ledigheden er faldende.
- Der kommer flere i virksomhedspraktik i detailbranchen, end hvad beskæftigelsen i branchen tilsiger.
- Virksomhedspraktikanter i detailbranchen er længere væk fra arbejdsmarkedet end virksomhedspraktikanter i den øvrige private sektor.
- Kontanthjælpsmodtagere, som har været i virksomhedspraktik i detailbranchen, har relativt flere tidligere virksomhedspraktikforløb bag sig
- Der er færre kontanthjælpsmodtagere, som kommer i job efter i virksomhedspraktik i detailbranchen end dem, der har været i praktik i den øvrige private sektor
- HK Handels medlemmer oplever, at virksomhedspraktikanter er en fast del af deres dagligdagen på deres arbejdsplads.
- HK Handels medlemmer vurderer, at virksomhedspraktikanter i vidt omfang laver de samme arbejdsopgaver som de fastansatte
- Mere end hver fjerde af HK Handels medlemmer vurderer ikke, virksomhedspraktik på deres arbejdsplads lever op til formålet

02 Omfang og brug af virksomhedspraktik

Beskrivelse af omfang og brug i detailbranchen

Vi indleder vores undersøgelse af virksomhedspraktik i detailbranchen ved at beskrive omfanget og brugen på et generelt niveau. Det gør vi ved hjælp af en række kvantitative datakilder, som er beskrevet i boksen nedenfor.

Først ser vi helt overordnet på omfanget, dernæst på hvad der karakteriserer de personer, som kommer i virksomhedspraktik. Herefter ser vi på, i hvilket omfang praktikkerne bliver forlænget, og hvor ofte de samme personer kommer i praktik på det samme sted (gentagne praktikker).

Hvad er det kvantitative datagrundlag?

I denne undersøgelse anvendes et unikt datasæt, der kobler data fra Jobindsats.dk med en række registre fra Danmarks Statistik. Datasættet indeholder information om alle virksomhedspraktikker i perioden 2015-2018. For hver virksomhedspraktik er der information om, hvem der har været i virksomhedspraktik, hvornår virksomhedspraktikken foregik og hvilken branche og virksomhed praktikken foregik i.

En virksomhedspraktik tilhører gruppen detail, hvis branchekoden for praktikken tilhører en af de branchekoder, som vi har defineret som detail. Tilsvarende tilhører en virksomhedspraktik gruppen privat, hvis praktikken var i den private sektor (ekskl. detail).

For at opnå information om virksomhedspraktikanternes efterfølgende beskæftigelse anvendes data fra DREAM, der indeholder information om samtlige personer, der har modtaget offentlige overførselsindkomster. En person er her defineret som beskæftiget, hvis personen ikke har modtaget offentlige ydelser og samtidigt har betalt arbejdsmarkedsbidrag. Datasættet løber frem til marts 2018.

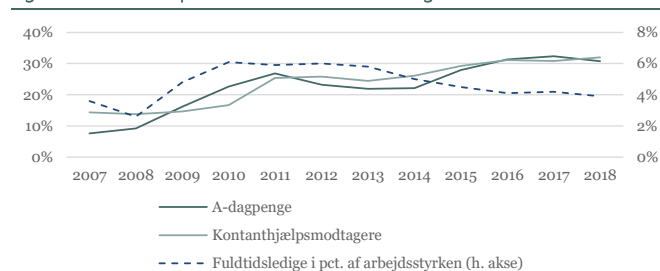
Virksomhedspraktikker i detailbranchen fylder meget

I 2018 blev der påbegyndt 187.397 virksomhedspraktikker. Knap ¼ af alle disse forløb var i den private sektor. Målt på antallet af virksomhedspraktikker udgør detailbranchen en relativt stor andel af den private sektor. Godt hver 4. virksomhedspraktik i den private sektor var i 2018 i detailbranchen. Dette står i kontrast til, at hver 7. af alle beskæftigede lønmodtagere i den private sektor arbejder i detailbranchen¹.

Samtidig fremgår det af figur 1, at antallet af virksomhedspraktikker er steget mere end antallet af aktiveringsforløb for både A-dagpenge-modtagere og kontanthjælpsmodtagere. Således udgør virksomhedspraktikker en stigende andel af alle aktiveringsforløb. Kontanthjælpsmodtagere stod alene for 42 pct. af alle påbegyndte virksomhedspraktikker i 2018.

¹RAS300 og RAS307, statistikbanken.dk.

Figur 1. Virksomhedspraktik relativt til alle aktiveringsforløb

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Jobindsats.dk og Danmarks Statistik (AULP01)

Tabel 1. Påbegyndte virksomhedspraktikker, 2018

	Dagpenge-modtagere	Øvrige aktiverede	Kontanthjælpsmodtagere				Uoplyst	Total
			I alt	Jobparate	Aktivitetsparate	Uddannelsesparate		
Offentlig sektor	10.641	16.725	16.300	5.877	7.583	2.076	764	43.666
Privat sektor	36.168	42.938	60.471	22.244	28.084	7.423	2.720	139.577
- Heraf detailbranchen	6.089	12.875	19.505	6.179	9.677	2.727	922	38.469
Uoplyst	1.520	837	1.797	817	670	230	80	4.154
Total	48.329	60.500	78.568	35.117	46.014	12.456	4.486	187.397

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Styrelsen for arbejdsmarked og Rekruttering samt data fra DREAM-databasen.

Hvem kommer i virksomhedspraktik i detailbranchen?

Når man ser særskilt på detailbranchen, er der et klart billede af, at det oftere er ledige, der er længere fra arbejdsmarkedet, som kommer i virksomhedspraktik i detailbranchen.

Mere end halvdelen af dem, der kommer i virksomhedspraktik i detailbranchen, er således kontanthjælpsmodtagere. Til sammenligning er tallet 40 pct., når man ser på alle virksomhedspraktikker i den øvrige private sektor.

Omvendt kommer relativt færre dagpengemodtagere (a-dagpenge) i virksomhedspraktik i detailbranchen. Her er blot 16 pct. dagpengemodtagere, mens de udgør 30 pct. af alle virksomhedspraktikker i den øvrige private sektor.

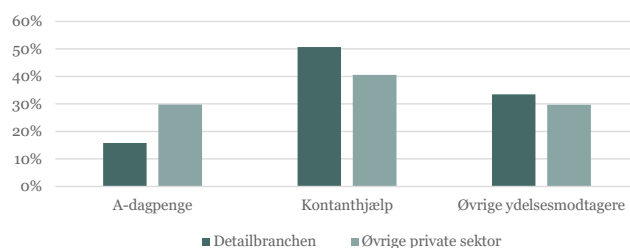
Selv, hvis der zoomes ind på kontanthjælpsmodtagere, er der en tendens til at virksomhedspraktikanterne i detailbranchen er længere fra arbejdsmarkedet end virksomhedspraktikanterne i den øvrige private sektor. Af figur 3 fremgår det, at detailbranchen modtager relativt flere virksomhedspraktikanter, der er aktivitets- eller uddannelsesparate. Omvendt modtager detailbranchen færre jobparate virksomhedspraktikanter sammenlignet med den øvrige private sektor.

Gruppen af virksomhedspraktikanter i detailbranchen, er således længere fra arbejdsmarkedet end virksomhedspraktikanterne i den øvrige private sektor.

En arbejdsgiver udtrykker det på den her måde:

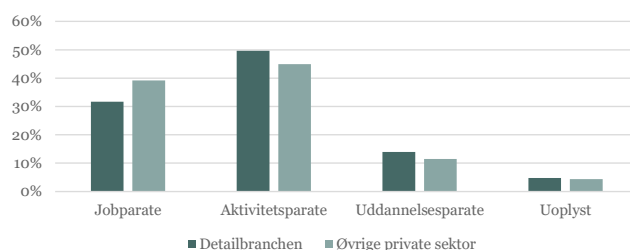
*"Sagt lidt hårdt, så er det ofte dem [virksomhedspraktikanter], der er tilbage på hyldeerne. Med det mener jeg, at det er dem, som jobcenteret har tilbage nu. Vi er jo i en højkonjunktur".
Arbejdsgiver i en større detailkæde*

Figur 2. Virksomhedspraktikker i den private sektor fordelt efter ydelsestypen, 2018

Anm.: Figuren er baseret på påbegyndte virksomhedspraktikker i 2018. Det vil sige, at en person godt kan tælle med flere gange. N = 139.577 (forløb).

Figur 3. Virksomhedspraktikker for kontanthjælpsmodtagere fordelt efter vistationskategori, 2018

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering. N = 60.471 (forløb).

Flere i virksomhedspraktik i detailbranchen end hvad beskæftigelsen tilsiger

Når vi ser på brugen af virksomhedspraktik for kontanthjælpsmodtagere i detailbranchen er det interessant at undersøge, hvor stor en andel, der gennemføres i detailbranchen. Figur 4 viser, at knap hver 3. virksomhedspraktik i den private sektor er i detailbranchen.

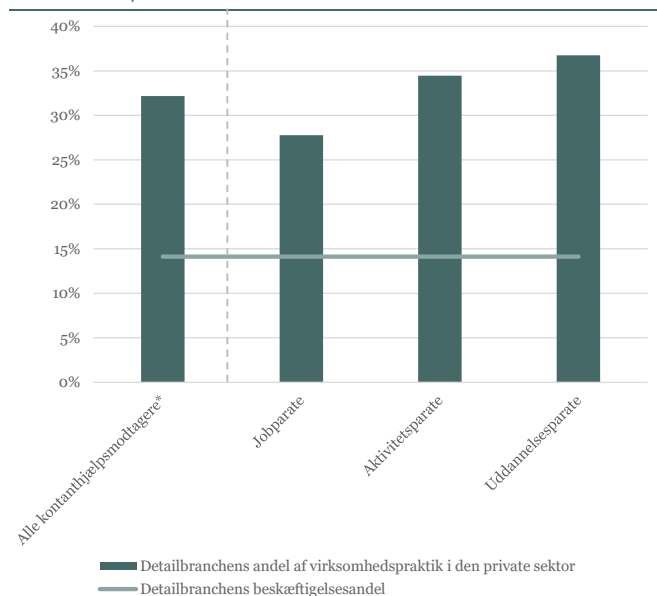
Til sammenligning var det blot hver 7. lønmodtager i den private sektor som var beskæftiget i detailbranchen. Kontanthjælpsmodtagere i virksomhedspraktik er altså overrepræsenterede i detailbranchen relativt til den resterende private sektor. Altså er der flere i virksomhedspraktik i detailbranchen, end hvad man ville tro på baggrund af, hvor mange der er beskæftiget i branchen.

Opdel vi kontanthjælpsmodtagere efter deres visitationskategori, fremgår det af figur 4, at alle typer af kontanthjælpsmodtagere i virksomhedspraktik er overrepræsenterede i detailbranchen.

Eksempelvis står detailbranchen for 28 pct. af virksomhedspraktikkerne for jobparate kontanthjælpsmodtagere i den private sektor. Til sammenligning er det kun 14 pct. af lønmodtagerne i den private sektor, der er beskæftiget i detailbranchen. Dette indikerer, at der er flere jobparate kontanthjælpsmodtagere i virksomhedspraktik per beskæftigede lønmodtager i detailbranchen end i den øvrige private sektor.

Denne tendens er ikke ny. Således har billedet været nogenlunde stabilt siden 2015.

Figur 4. Andel virksomhedspraktikker for kontanthjælpsmodtagere i detailbranchen, 2018

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering. Beskæftigelsesandelene er beregnet på baggrund af RAS300 og RAS307, statistikbanken.dk. Se bilag 1. Anm.: N = 57.751. Personer med uoplyst visitationskode er ekskluderet.

Virksomhedspraktikanter i detailbranchen har flere forløb bag sig

Ser vi på, hvor mange forløb, kontanthjælpsmodtagere i detailbranchen har bag sig, så er tendensen klart, at de ofte har været i flere forløb. Således har knap 6 ud af 10 deltaget i mere end én virksomhedspraktik, jf. figur 5.

Det er flere end i den øvrige private sektor, hvor det er godt 4 ud af 10, som har deltaget i mere end én virksomhedspraktik.

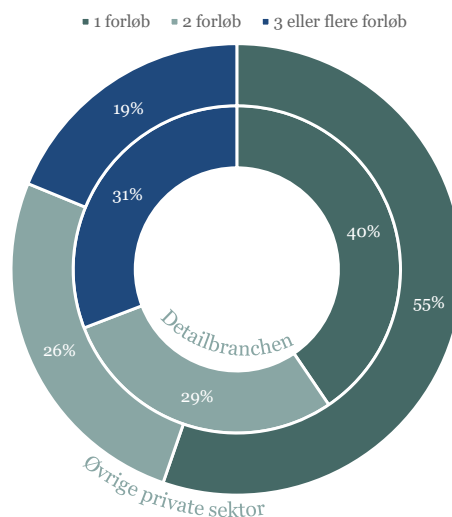
Det kan indikere, at den gruppe af kontanthjælpsmodtagere, der er i virksomhedspraktik i detailbranchen, er længere væk fra arbejdsmarkedet end gruppen af kontanthjælpsmodtagere, som er i virksomhedspraktik i den øvrige private sektor. De har i hvert fald haft relativt flere forløb bag sig.

Dette billede gør sig også gældende, hvis man inddeler kontanthjælpsmodtagere efter visitationsgruppe. Således har både jobparate og aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere påbegyndt flere virksomhedspraktikker end jobparate og aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere i den øvrige private sektor.

Der kan være flere forklaringer på at kontanthjælpsmodtagere, der har været i virksomhedspraktik i detailbranchen, påbegynder flere forløb. En mulig bagvedliggende forklaring er, at de kontanthjælpsmodtagere, der kommer i virksomhedspraktik i detailbranchen, er længere fra arbejdsmarkedet og derfor har større sandsynlighed for at deltage i flere virksomhedspraktikker.

En anden mulig forklaring er, at virksomhedspraktikker i detailbranchen har en ringere effekt end virksomhedspraktikker i den øvrige private sektor, således virksomhedspraktikker i detailbranchen i mindre grad ruster de ledige til et job.

Figur 5. Hvor mange forløb har kontanthjælpsmodtagere været i?

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering.
Anm.: Figuren er baseret på virksomhedspraktikker, der er påbegyndt i år 2017 eller 2018. N = 71.509 (personer).

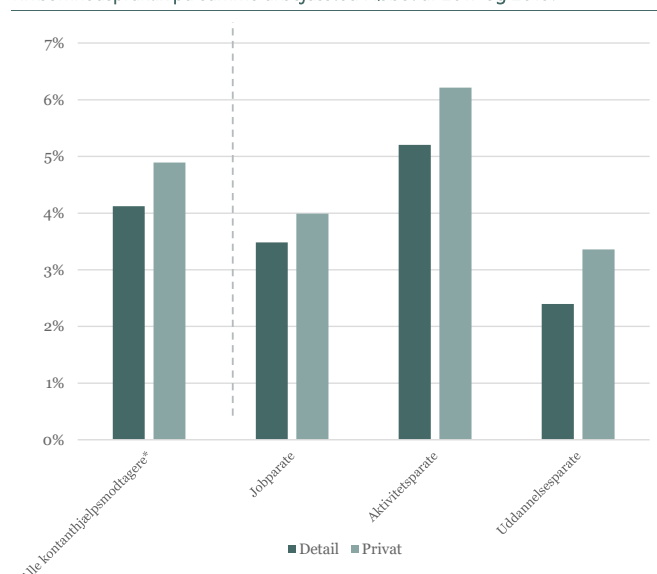
Gentagne praktikker er ikke hyppigere i detailbranchen

Når vi ser på, hvor mange forløb kontanthjælpsmodtagere har bag sig, er det også væsentligt at se på, hvor mange der har været i virksomhedspraktik mere end en gang på det samme arbejdssted (p-nummer). Det kan man kalde for "gentagne praktikker". Det kan give et fingerpræg om, hvorvidt ordningen bliver brugt efter hensigten.

Godt 4 pct. af de kontanthjælpsmodtagere, der har været i virksomhedspraktik i detailbranchen, har deltaget i mere end 1 forløb på det samme arbejdssted i løbet af 2017 og 2018. Det tilsvarende tal for den øvrige private sektor er knap 5 pct.

Opdeler vi kontanthjælpsmodtagere i jobparate, aktivitetsparate og uddannelsesparate, er der relativt flest aktivitetsparate, som har deltaget i mere end et forløb på det samme arbejdssted i løbet af 2017 og 2018. Dette er tilfældet for både virksomhedspraktikker i detailbranchen og i den øvrige private sektor.

Figur 6. Hvor mange kontanthjælpsmodtagere har deltaget i mere end én virksomhedspraktik på samme arbejdssted i løbet af 2017 og 2018?

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering samt data fra DREAM-databasen.
Anm.: Figuren er baseret på virksomhedspraktikker, der er påbegyndt i år 2017 eller 2018. Kun forløb med mere end 14 dages mellemrum tæller som et gentagen forløb. En person kan indgå mere end en gang, hvis personen har været i virksomhedspraktik på mere end et arbejdsstedsnummer. N = 79.833. *Personer med uoplyst visitationskode er ekskluderet.

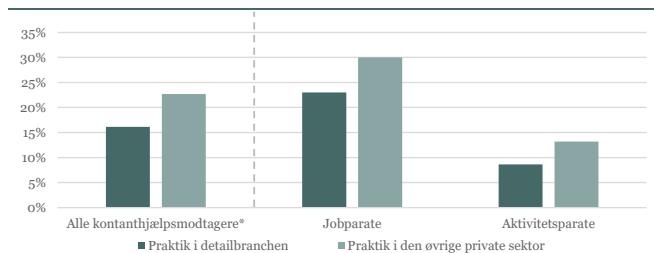
Hvor mange kommer i job?

Et andet centralt spørgsmål er, hvor mange der kommer i beskæftigelse efter at have været i virksomhedspraktik i detailbranchen. Vi har udført en simpel måling af beskæftigelse for personer, der har været i virksomhedspraktik. Vi finder, at virksomhedspraktikanter i detailbranchen i mindre grad kommer i job end praktikanter i den øvrige private sektor. For at måle det har vi lavet et nedslag i to perioder: 1. halvår 2017 og marts 2018 (som er den måned med senest tilgængelig data). Således var der i 1. halvår 2017 6.059 job- eller aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, som afsluttede en virksomhedspraktik i detailbranchen. Her endte 16 pct. af disse i beskæftigelse, når vi målte i marts 2018. Sammenligner vi med job- eller aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, der afsluttede en virksomhedspraktik i den øvrige private sektor, så endte 23 pct. i beskæftigelse (målt på de samme tidspunkter). Forskellen mellem de to brancher gør sig også gældende, når vi ser job- og aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere separat.

Der er ikke tale om en effektmåling, hvorfor resultaterne ikke siger noget om, hvor god eller dårlig virksomhedspraktik i detailbranchen er til at bringe folk i beskæftigelse. Forskellen afspejler ikke nødvendigvis en kausal sammenhæng mellem branchen for virksomhedspraktikken og efterfølgende beskæftigelsesstatus. Det er muligt, at forskellen kan tilskrives en bagvedliggende årsag, som både påvirker sandsynligheden for at ende i beskæftigelse og sandsynligheden for at være i virksomhedspraktik i detailbranchen frem for i den øvrige private sektor.

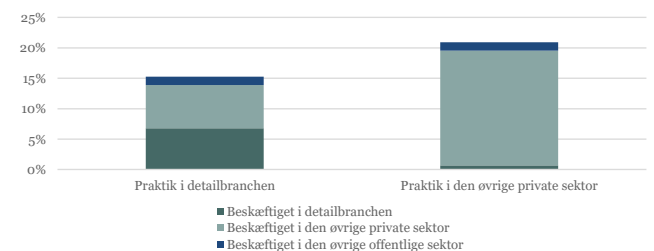
Figur 8 viser, i hvilken sektor virksomhedspraktikanterne kommer i arbejde. Knap 7 pct. af alle de job- og aktivitetsparate virksomhedspraktikanter, der har været i virksomhedspraktik i detailbranchen, er bagefter beskæftiget i detailbranchen. Tilsvarende er det kun 1 pct. af virksomhedspraktikanterne i den øvrige private sektor, som finder beskæftigelse i detailbranchen.

Figur 7. Beskæftigelsesstatus marts 2018 for personer på kontanthjælp, der har afsluttet en virksomhedspraktik i 1. halvår 2017

*Alle dækker over jobklare og aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere.
Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering samt data fra DREAM-databasen.
Anm.: N = 20.255

Figur 8. Beskæftigelsesstatus opdelt efter branche for beskæftigelse

Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering samt data fra DREAM-databasen.
Anm.: Der er set bort fra personer, der er beskæftiget i uoplyst sektor. N = 19.952.

Flere forlængede virksomhedspraktikker i detailbranchen

Et væsentligt element, når vi skal karakterisere brugen af virksomhedspraktik, er at se nærmere på forlængelser af praktikker. Reglerne giver mulighed for forlængelse udover 13 uger, som er den mest gængse varighedsbegrænsning for kontanthjælpsmodtagere. I vores undersøgelse definerer vi forlængelser som forløb, der rækker udover 14 uger. De 14 uger er valgt for at undgå skævvridning af tallene pga. "kalendereffekter", når der fx er forløb, som ikke forløber mandag-mandag.

Tager man udgangspunkt i denne definition, så er der en del forløb, der bliver forlængede. Således er det knap 17 pct. af alle virksomhedspraktikker i detailbranchen, der blev forlængede i 2018, mens det samme gjorde sig gældende for godt 14 pct. af virksomhedspraktikkerne i den øvrige private sektor, jf. figur 9.

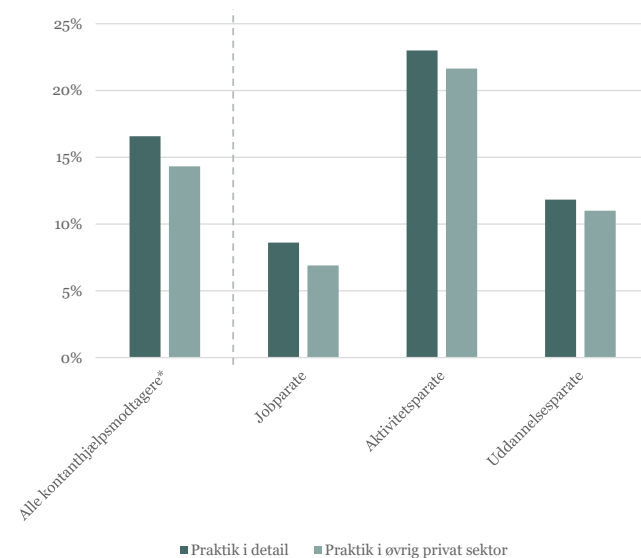
Tendensen med flere forlængede virksomhedspraktikker i detailbranchen er den samme, selv når virksomhedspraktikanterne opdeles efter visitationstype.

Telefoninterviewene med arbejdsgiverne peger også på, at det er få, som bliver forlænget. Flere arbejdsgivere nævner, at årsagen til forlængelserne er, at der var behov for at se praktikanterne nærmere an:

"Hvis vi efter de der fire uger eller hvad det er, er i tvivl om, hvorvidt vi vil tilbyde dem et arbejde, så får vi dem gerne forlænget"

Arbejdsgiver i en større detailkæde

Figur 9. Forlængede virksomhedspraktikker for kontanthjælpsmodtagere, 2018

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering samt data fra DREAM-databasen.
Anm.: En forlænget virksomhedspraktik er defineret som et forløb med en varighed på over 14 uger. Beregningerne er baseret på virksomhedspraktikker, der er påbegyndt i år 2018. N = 57.751. *Personer med uoplyst visitationskode er ekskluderet.

03 Konkrete erfaringer med virksomhedspraktik

Konkrete erfaringer med virksomhedspraktik

Et væsentligt element af brugen af virksomhedspraktik er den helt konkrete brug, fx indholdet i de arbejdsopgaver, som virksomhedspraktikanter udfører ude på virksomhederne. Det kan vi ikke afdække ved hjælp af kvantitative data.

Derfor har vi udført en repræsentativ survey blandt HK Handels medlemmer, der arbejder i detailbranchen og netop kan – ud fra deres erfaringer – belyse dette. Dertil kommer, at vi har udført 7 telefoninterview med arbejdsgivere i detailbranchen. Vi har kort beskrevet de kvalitative data i boksen. Bemærk, at vi i det følgende afdækker erfaringer med virksomhedspraktik i detailbranchen og ikke specifikt med kontanthjælpsmodtagere.

Kvalitative data, der belyser konkrete erfaringer om brugen

De kvalitative data består af en survey og telefoninterview.

Epinion har for HK og Højbjerg Brauer Schultz udført en online spørgeskemaundersøgelse blandt en repræsentativ stikprøve af HK Handels erhvervsaktive medlemmer. Svarene er indsamlet primo februar 2019 og efterfølgende vægtes på en række baggrundsvariable, så svarene er repræsentative for HK Handels medlemmer. Den statistiske usikkerhed på svarene er +/- 2,5 pct.

Det betyder, at svarer fx 60 pct. at de ofte har virksomhedspraktikanter på deres arbejdsplads, så vil svaret med 95 pct.'s sandsynlighed ligge mellem 62,5 og 57,5 pct.

Vi har gennemført i alt 7 telefoninterview med arbejdsgivere fra virksomheder i detailbranchen. Interviewene er foretaget i februar 2019, og informanter og deres virksomheder er anonymiserede. Informanter repræsenterer hovedsageligt større detailkæder og er fordelt i hele landet.

Brugen af virksomhedspraktik fylder meget

Før vi beskriver de konkrete erfaringer med brugen, så er det centralt at få en opfattelse af, hvor meget brugen af virksomhedspraktikaner ”fylder” hos medarbejderne. Det har vi har tidligere beskrevet ved hjælp af registerdata. Men tal alene giver ikke et billede, af hvor meget det fylder. Det vil vi undersøge på de næste sider – bemærk, at vi har spurgt ind til ”ledige personer, som er i virksomhedspraktik”, hvorfor vi ikke kan sige noget om specifikt kontanthjælps- eller dagpengemodtagere i virksomhedspraktik.

Helt overordnet, så bekræfter HK Handels medlemmer, at virksomhedspraktikanter fylder en del på deres arbejdsplads. Således svarer 60 pct. af de adspurgte, at deres arbejdsplads ofte har virksomhedspraktikanter, men 26 pct. svarer, at det er en sjældenhed, jf. figur 10. Erfaringer fra de kvalitative interviews med arbejdsgivere i detailbranchen understøtter generelt billedet af, at virksomhedspraktikanter er en integreret del af branchen. Fx udtaler en informant følgende:

”Jeg ved, at nogle kollegaer i branchen ikke kan køre deres butik uden praktikanter”

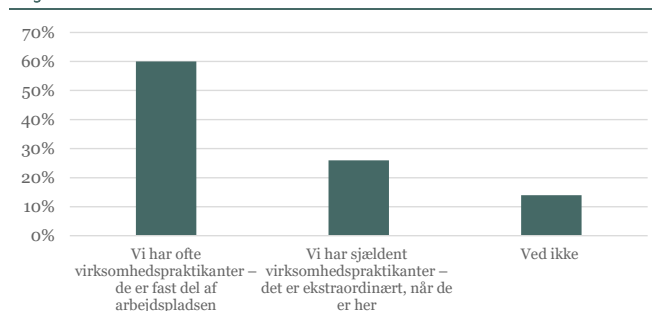
Arbejdsgiver i en større detailkæde

Dette billede understøttes af det faktum, at virksomhedspraktik i detailbranchen fylder relativt mere af den private virksomhedspraktik i forhold til, hvor mange som beskæftigede i branchen, jf. side 1. Erfaringerne fra telefoninterviewene viser også generelt, at årsagen til at have virksomhedspraktikanter er en blanding af flere ting:

”Vi (har praktikanter red.) for at tage et socialt ansvar, men også for at se potentialet i medarbejdere an. Det er win-win. Vi bruger dem gerne i spidsbelastningsperioder”

Arbejdsgiver i en større detailkæde

Figur 10. Hvordan vil du generelt karakterisere din arbejdsplads brug af virksomhedspraktik til ledige?

Anm.: N=933

Kilde: Undersøgelse blandt HK Handels medlemmer

Altså tyder det på baggrund af de kvalitative data på, at virksomhedspraktikanter er en fastintegreret del af bemanningen på mange arbejdspladser i detailbranchen. Det tyder også på, at nogle virksomheder aktivt bruger virksomhedspraktikanter som arbejdskraft.

Det hører også med til billedet, at arbejdsgiverne i de kvalitative interview tilkendegiver, at de er opmærksomme på, at der er regler for antallet af virksomhedspraktikanter. Men også at de anser reglerne for gode. En arbejdsgiver udtrykker det på den her måde:

”(...) reglerne er fine. Vi tager jo praktikanter ind for, at de på sigt kan få et arbejde. Hvis reglerne bliver mere lempelige, så vil der være risiko for, at der er flere som tager dem ind for at få noget billigt arbejdskraft”

Arbejdsgiver i en større detailkæde

Kollegaerne bruger en del tid på virksomhedspraktikanter

Et andet aspekt af, hvor integreret virksomhedspraktikanter er i detailbranchen er mængden af tid, kollegaerne bruger meget tid de øvrige ansatte bruger på at sætte nye virksomhedspraktikanter ind i arbejdet. Det har vi spurgt HK Handels medlemmer om, da de i mange tilfælde vil udgøre kollegaerne til virksomhedspraktikanterne. Der er selvfølgelig tale om en subjektiv vurdering, men det giver endnu en indikation på, hvor integrerede praktikanter er i branchen.

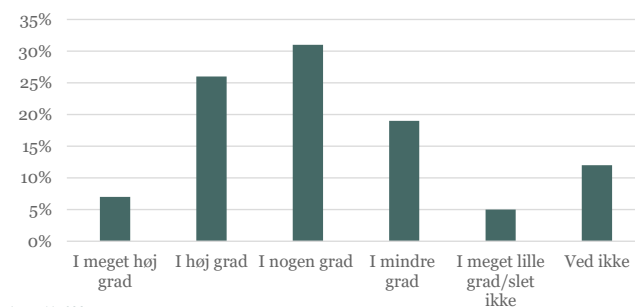
3 ud af 10 af HK Handels medlemmer er enige i, at de i meget høj eller høj grad bruger meget tid på at sætte virksomhedspraktikanter ind i arbejdet, jf. figur 11. Omvendt svarer under hver fjerde, at i mindre grad eller i meget lav grad bruger meget tid på det. Godt hver 3. svarer i nogen grad.

Man kan ikke bruge dette resultat til at sige, at alle kollegaer i detailbranchen bruger meget tid på at sætte virksomhedspraktikanterne ind i arbejdet. Men det er alt andet lige bemærkelsesværdigt, at hver tredje HK Handel-medlem er af den opfattelse, at de bruger meget tid på at sætte virksomhedspraktikanterne ind i arbejdet.

Det siger noget om den "volume" i brugen af virksomhedspraktikanterne i detailbranchen, som vi også afdækkede på de indledende sider. Det viser også, at det fylder en del i bevidstheden hos HK Handels medlemmer.

Et af HK Handels medlemmer uddyber de udfordringer, der kan være ved virksomhedspraktikanter, på den her måde:

Figur 11. I hvilken grad er du enig i følgende udsagn? Vi bruger meget tid på at sætte virksomhedspraktikanter ind i arbejdet

Anm.: N=933
Kilde: Undersøgelse blandt HK Handels medlemmer

" En elev er som regel mere motiveret for at gøre sit bedste, og lære alting at kende så hurtigt som muligt, så han/hun kan få en god oplevelse på lærestedet. Praktikanten skal som regel være der i en kort periode, og gør derfor kun det mest fornødne. Derudover er det ofte svækkede mennesker, fysisk eller psykisk. De holder flere pauser, og kommer ikke hver dag, så de samme opgaver skal forklares flere gange."
Arbejdsgiver i en større detailkæde

HK Handels medlemmer bruger gerne tid på at hjælpe virksomhedspraktikanter

Skønt surveyen viser, at virksomhedspraktikanter optager meget tid, så er HK Handels medlemmer overordnet set ikke af den overbevisning, at den tid, de bruger på at sætte nye virksomhedspraktikanter ind i arbejdet, er problematisk i form af, at de får mere travlt. Næsten halvdelen af adspurgte er således uenige i, at det er problematisk, at de bruger tid på det, jf. figur 12. Lidt mere end hver fjerde er enig. Altså er der en overvægt af de adspurgte, som ikke finder det problematisk, om end der er markant mindretal, som altså finder det problematisk.

Faktisk er næsten halvdelen af de adspurgte positivt indstillet for, at deres virksomhed har virksomhedspraktikanter, da det er en måde at tage et socialt ansvar på, jf. figur 13. Godt hver fjerde er delvist enige.

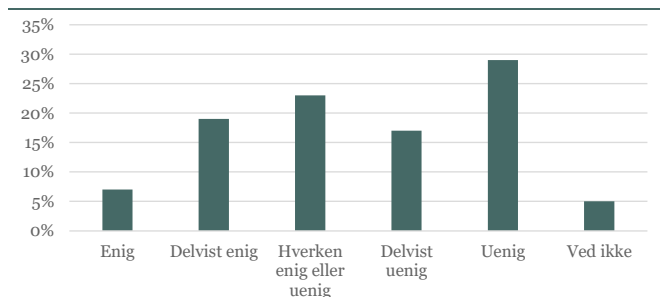
En respondent i surveyen beskriver, hvorfor vedkommende gerne vil bruge tid på det:

”Fordi vi gerne vil give praktikanten mulighed for at vise, hvad de kan (evt. med mulighed for et reelt job på sigt). Og for at få dem til at føle sig som en del af teamet (...).

Vi forsøger, så vidt muligt at give dem følelsen af, at deres deltagelse gør en forskel, og at de er på højde med det faste personale, vel og mærke hvis de selv investerer i projektet.

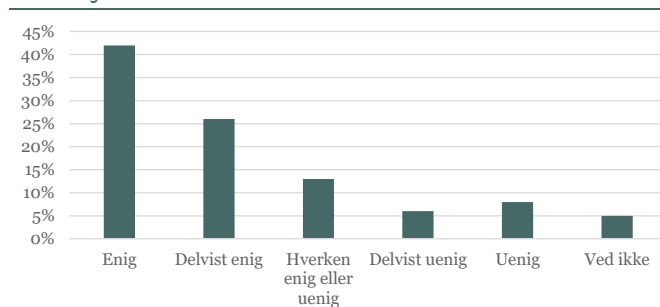
De praktikanter, som ikke deltager, dvs. melder sig syge gentagne gange, udebliver uden grund, melder pas på simple opgaver, eller i bund og grund ikke har et ønske om et job, kan vi ikke investere de samme kræfter i.”
Medlem fra HK Handel

Figur 12. Det er problematisk, at vi bruger tid på at tage virksomhedspraktikanter ind. Vi andre får bare mere travlt

Anm.: N=933
Kilde: Undersøgelse blandt HK Handels medlemmer

Figur 13. Det giver god mening at have virksomhedspraktikanter, da virksomheden på den måde er med til at tage et socialt ansvar

Anm.: N=933
Kilde: Undersøgelse blandt HK Handels medlemmer

Virksomhedspraktikanter laver det samme som de fastansatte

Et helt centralt spørgsmål ved brugen af virksomhedspraktik i detailbranchen er, hvilke arbejdsopgaver praktikanter udfører. Der er ikke et lovfastkrav om såkaldt merbeskæftigelse for virksomhedspraktik². Det vil sige, at en virksomhedspraktik godt kan der udføre arbejde, som også udføres af ordinært ansatte. Ligeledes er der heller ikke krav til indholdet i de konkrete arbejdsopgaver, som praktikanten skal udføre. Det står med andre ord virksomhederne meget frit at tilrettelægge indholdet i praktikken, så længe den lever op til det – brede – formål (jf. slide 3)³.

Resultaterne fra surveyen viser over en bred kam, at virksomhedspraktikere udfører arbejdsopgaver, der i vid udstrækning minder om de opgaver, som de fastansatte udfører. Det kan tyde på, at virksomhederne ikke tilrettelægger praktikken, så praktikanten får nogle særlige opgaver, og de dermed indgår som en integreret del af virksomheden.

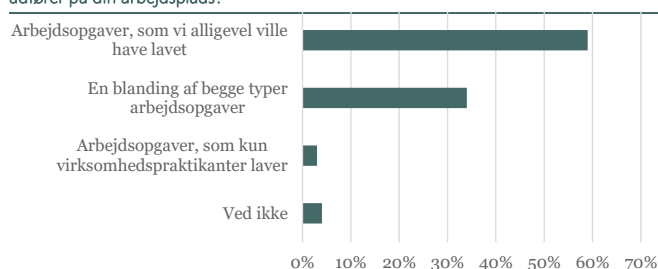
Konkret svarer næsten 6 ud af 10 af de adspurgte, at virksomhedspraktikanter på deres arbejdsplads udfører arbejdsopgaver, der alligevel var blevet lavet, jf. figur 14. Modsat svarer 3 pct. af de adspurgte, at en virksomhedspraktikant kun udfører opgaver, som er unikke for en virksomhedspraktikant. Det er i tråd med formålet for virksomhedspraktik.

Vi har også spurgt medlemmer af HK Handel, som pt. er i virksomhedspraktik eller for nyligt har været det, hvilke typer af arbejdsopgaver, de udførte. De bekræfter ovenstående. Her svarer halvdelen, at de kun lavede opgaver, der var de samme som de opgaver, de fastansatte udfører, jf. figur 15.

² Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, §42

³ Folketinget har 30. april 2019 en vedtaget en ny lov om aktiv beskæftigelsesindsats, der bl.a. ændrer på reglerne for virksomhedspraktik. Ændringerne (de fleste) træder først i kraft fra det nye år.

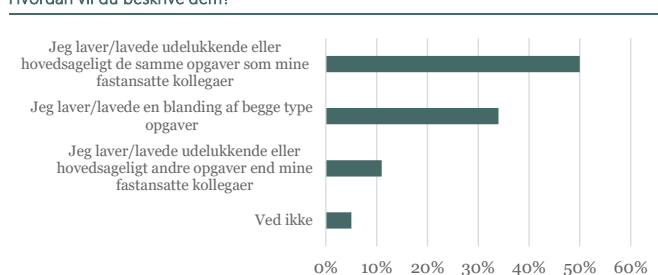
Figur 14. Hvordan vil du generelt beskrive de arbejdsopgaver, en virksomhedspraktikant udfører på din arbejdsplads?

Anm.: N=933

Kilde: Undersøgelse blandt HK Handels medlemmer

Figur 15. Tænk på de opgaver, du generelt løser eller løste i virksomhedspraktikken. Hvordan vil du beskrive dem?

Anm.: N=304, kun personer der indenfor det seneste år selv har været pt. er i virksomhedspraktik

Kilde: Undersøgelse blandt HK Handels medlemmer

HK Handels medlemmer oplever ikke, at virksomhedspraktik lever op til formålet

Et helt afgørende spørgsmål om brugen af virksomhedspraktik i detailbranchen er, hvorvidt den lever op til formålet. Virksomhedspraktik gives til personer, som enten har behov for afklaring af beskæftigelsesmål eller som på grund af mangelfulde faglige, sproglige eller sociale kompetencer kun vanskeligt kan opnå beskæftigelse på normale løn-og arbejdsvilkår eller med løntilskud. Praktikken gives for de fleste målgrupper med henblik på at afdække eller optræne personens faglige, sociale eller sproglige kompetencer samt at afklare beskæftigelsesmål⁴. Det vil sige, at formålet er bredt. Derfor er det ikke ligetil at undersøge, om brugen lever op til formålet.

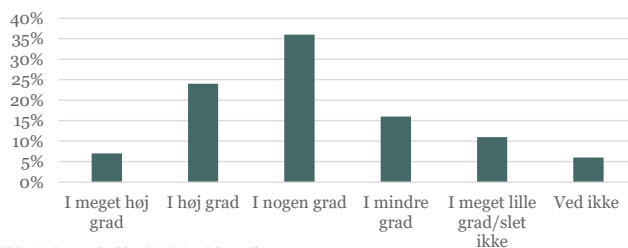
En måde at afdække det på er at bede HK Handels' medlemmer vurdere, om en typisk virksomhedspraktikant på deres arbejdsplads, opnår de færdigheder, som er beskrevet ovenfor. Svarene er vist i figur 16.

Billedet er samlet, at HK Handels medlemmer ikke vurderer, at virksomhedspraktik for en typisk person på deres arbejdsplads ikke fuldt ud lever op til formålet. Således svarer 36 pct., at det kun i nogen grad er tilfældet, mens 27 pct., at det i mindre grad eller meget lille grad er tilfældet. 31 pct. svarer, at det i meget høj grad eller høj grad er tilfældet.

Vi har også spurgt medlemmer af HK Handel, som selv har været i virksomhedspraktik. Her vurderer 31 pct. af de adspurgte, at de er kommet tættere på at få et job som følge af at have været i virksomhedspraktik, mens 36 pct. ikke vurderer det er tilfældet. 33 pct. svarer ved ikke, jf. figur 17. Svarene kan samlet set tyde på, at hovedparten af medlemmer ikke har oplevet et stort udbytte af at have været i virksomhedspraktik. Dog er der den usikkerhed, at ret mange svarer ved ikke, hvilket viser, at de kan have svært ved at vurdere, hvorvidt praktikken levede op til formålet.

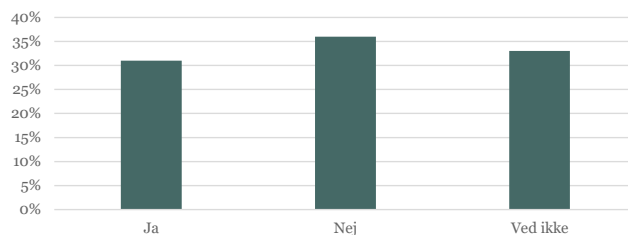
⁴Lov om aktiv beskæftigelsesindsats, §42.

Figur 16. Tænk på en typisk person, der har været i virksomhedspraktik på din arbejdsplads. I hvilken grad vil du vurdere, at praktikken bidrager til, at personen opnår de færdigheder, der er formålet?

Kilde: Undersøgelse blandt HK Handels medlemmer
Anm.: N=933

Figur 17. Vurderer du, at du er kommet tættere på at få et job som følge af, at du er/har været i virksomhedspraktik?

N=304, kun personer der selv har været i virksomhedspraktik indenfor et år.

04 Metode og data

Metode og data

I dette afsnit beskriver vi, hvilke data som ligger til grund for undersøgelsen, og hvordan vi har behandlet. Vi bygger vores undersøgelse på tre datakilder:

1. registerdata
2. survey til HK Handels medlemmer
3. telefoninterview med X arbejdsgivere i detailbranchen.

1) Registerdata

I denne undersøgelse anvendes et unikt datasæt, der kobler data fra Jobindsats.dk med en række registre fra Danmarks Statistik. Datasættet indeholder information om alle virksomhedspraktikker i perioden 2015-2018. For hver virksomhedspraktik er der information om, hvem der har været i virksomhedspraktik, hvornår virksomhedspraktikken foregik og hvilken branche og virksomhed praktikken foregik i.

En virksomhedspraktik tilhører gruppen detail, hvis branchekoden for praktikken tilhører en af de branchekoder, som vi har defineret som detail. Tilsvarende tilhører en virksomhedspraktik gruppen privat, hvis praktikken var i den private sektor (ekskl. detail).

For at opnå information om virksomhedspraktikanternes efterfølgende beskæftigelse anvendes data fra DREAM, der indeholder information om samtlige personer, der har modtaget offentlige overførselsindkomster. En person er her defineret som beskæftiget, hvis personen ikke har modtaget offentlige ydelser og samtidigt har betalt arbejdsmarkedsbidrag. Datasættet løber frem til marts 2018. DREAM-databasen anvendes ligeledes til at kategorisere ydelsesmodtagere efter deres visitationskategori, dvs. om de er jobklare, aktivitetsparate eller uddannelsesparate.

2) Survey til HK Handels medlemmer

Epinion har for HK og Højbjerg Brauer Schultz udført en online spørgeskemaundersøgelse blandt en repræsentativ stikprøve af HK Handels erhvervsaktive medlemmer. Svarene er indsamlet primo februar 2019 og efterfølgende vægtes på en række baggrundsvariable, så svarene er repræsentative for HK Handels medlemmer.

Definition og afgrænsninger i registerdata

Analysen er hovedsageligt afgrænset til virksomhedspraktikforløb i 2018. Et virksomhedspraktikforløb indgår i analysen, hvis det har været i gang blot én dag i 2018. Der er ikke nogen øvre grænse for længden af virksomhedspraktik-forløbet.

Kontanthjælpsmodtagere er i denne analyse en bred definition for alle ledige på kontanthjælp, starthjælp, uddannelseshjælp, kontantydelse og integrations-ydelse.

Øvrige ydelsesmodtagere udgøres af sygedagpenge, ledighedsydelse, job-afklaringsforløb, ressourceforløb, midlertidig arbejdsmarkedsydelse, revalidering, forrevalidering, førtidspension, introduktionsydelse og uoplyst.

Inddelingen af kontanthjælpsmodtagere i *jobklare*, *aktivitetsparate* og *uddannelsesparate* er foretaget på baggrund af den første visitationskategori i året.

Den statistiske usikkerhed på svarene er +/- 2,5 pct. Det betyder, at svarer fx 60 pct. at de ofte har virksomhedspraktikanter på deres arbejdsplads, så vil svaret med 95 pct.'s sandsynlighed ligge mellem 62,5 og 57,5 pct.

3) Telefoninterview med arbejdsgivere i detailbranchen

Vi har gennemført i alt 7 telefoninterview med arbejdsgivere fra virksomheder i detailbranchen. Interviewene er foretaget i februar 2019, og informanter og deres virksomheder er anonymiserede. Informanter repræsenterer hovedsageligt større detailkæder og er fordelt i hele landet.